

COHERENCE AND COHESION IN APHASIC DISCOURSE ANALYSIS

Reka Incze (Kutasi)

PhD Student, "Lucian Blaga" University of Sibiu

Abstract: As a neurological disorder, aphasia can be defined as an injury of those areas of the brain that control language. Thus, in patients with aphasia different linguistic functions may be impaired but their communicative abilities can be preserved.¹ During the years studies have highlighted the importance of elucidating the nature of abnormalities that may arise during aphasic speech. In this respect, discourse analysis has become a popular aid in identifying, evaluating and describing communication impairments which may arise among people who suffer from aphasia. Picture description, as an assessment method, has been widely used in obtaining aphasic speech samples that were subsequently analyzed in terms of cohesion and coherence. The present paper aims at analyzing the speech of a Romanian aphasic patient in terms of cohesion and coherence and to highlight error patterns that may occur during aphasic speech.

Keywords: aphasia, coherence, cohesion, discourse analysis

1. INTRODUCERE

Discursul, ca și construcție lingvistică, implică numeroase procese cognitive reprezentate de factori interactivi și sociali.² Informațiile transmise prin discurs sunt organizate sistematic. Discursul, în ansamblul său, are o structură bine definită, cuprinzând două dimensiuni: *microstructura* și *macrostructura*.³ Van Dijk⁴ a introdus termenul de „*macrostructura discursului*”, pentru a descrie sensul global al unui discurs, denumit de asemenea și „*tema discursului*”, precum și termenul de „*suprastructură*” folosit pentru a defini organizarea schematică a sensului global al unui discurs prin utilizarea elementelor narative (cadrul de desfășurare al acțiunii, acțiunea). Perturbarea acestor două structuri (micro- și macrostructura) este rezultatul unei reduceri a conținutului informațiilor și al diseminării slabe a acestora în cadrul narațiunilor simple.

În ultimii ani, analiza efectuată la nivel macrostructural a devenit larg răspândită datorită aplicabilității sale în mediile clinice. Aceasta a fost și este utilizată pentru a descrie competențele de comunicare ale pacienților cu leziuni cerebrale.^{5,6,7} Efectuarea acestei

¹ H. K. Ulatowska, L. Allard & S. B. Chapman, *Narrative and procedural discourse in aphasia*. În Y. Joannette & H. H. Brownell (Eds.), *Discourse ability and brain damage: Theoretical and empirical perspectives*, New York: Springer-Verlag, 1990, p. 180.

² Deborah Cameron, *Working with spoken discourse*, London, Sage Publications, 2001, p.10.

³ T. A. Van Dijk, *Macrostructures: An interdisciplinary study of global structures in discourse, interaction, and cognition*, Hillsdale, NJ, L. Erlbaum Associates, 1980.

⁴ *Ibidem*, p. 5.

⁵ W. Huber, *Text comprehension and production in aphasia: Analysis in terms of micro and macrostructure*, în Y. Joannette & H. H. Brownell (Eds.), *Discourse ability and brain damage: Theoretical and empirical perspectives*, New York, Springer-Verlag, 1990, pp. 154-179.

⁶ G. Glosser, *Discourse production patterns in neurologically impaired and aged populations*, în H. H. Brownell & Y. Joannette (Eds.), *Narrative discourse in neurologically impaired and normally aging adults*, San Diego, CA, Singular Publishing Group, Inc., 1993, pp. 191-211.

⁷ R. H. Brookshire & L. E. Nicholas, *Comprehension of narrative discourse by aphasic listeners*, în H. H. Brownell & Y. Joannette (Eds.), *Narrative discourse in neurologically impaired and normal aging adults*, San Diego, CA, Singular Publishing Group, Inc., 1993a, pp. 151-170.

analize este importantă deoarece oferă informații cu privire la gradul de afectare a coerenței discursului persoanelor care suferă de tulburări de vorbire.

În prezent, există un interes sporit pentru efectuarea unei analize la nivel macrostructural din punct de vedere clinic, datorită capacității sale de a modela producția discursivă și înțelegerea acesteia, descrierea sarcinilor cognitive multiple și explicarea abilităților de prelucrare vizuală. Mai mult decât atât, calitatea, cantitatea și relevanța discursului pot fi explicate dincolo de construcția teoretică a macrostructurii.⁸ Prin analiza macrostructurii, este posibilă investigarea modului în care narațiunile sunt codificate și reevocate de către persoanele care suferă de afazie.⁹ Nivelul macrolingvistic este astfel analizat în termeni de *coeziune* (gramaticală și lexicală) și de *coerență*.

1.1. Coerența discursului

Pentru a putea comunica eficient, discursul persoanelor cu afazie trebuie să fie una coerentă. Un discurs este considerat a fi coerent atunci când este bine format sau poate fi înțeles ca un întreg.¹⁰ Există două tipuri de coerență, una care poate fi observată la nivel de propoziție, *coerență locală* și cea de a doua care leagă elemente constitutive mai mari, și anume *coerența globală*. Prima, mai precis coerența locală, denotă legăturile conceptuale dintre propoziții și afirmații separate care își păstrează semnificația într-un text sau într-un discurs,¹¹ în timp ce acesta din urmă, coerența globală, se referă la modul în care discursul este structurat ținând cont de scopul, planul, tema și subiectul său general.¹²

Conceptul de coerență este unul complex și poate fi explicat prin relație tematică, menținerea subiectului sau unitate semantică.¹³ Cercetările efectuate privind coerența în afazie au fost destul de controversate. Potrivit lui Glosser și Deser¹⁴ nu există diferențe de evaluare a coerenței între pacienții afazici fluenți și persoanele fără leziuni cerebrale, însă Christiansen¹⁵ a demonstrat faptul că discursul elaborat de grupul menționat mai sus diferă din punct de vedere al coerenței.

Pacienții afazici sunt capabili să extragă ideile principale dintr-un text și să plaseze informațiile deduse în contextul corect.¹⁶ Cercetările arată că persoanele afazice pot folosi regulile macrostructurii în înțelegerea discursului. Astfel, Brookshire și Nicholas¹⁷ au afirmat că aceștia înțeleg mai bine ideile principale decât detaliile, în timp ce Brownell și colegii săi¹⁸ au evidențiat că aceste persoane pot chiar să spună glume într-o manieră coerentă. Acești

⁸ Hanna K. Ulatowska, Sandra Bond Chapman, Julene Johnson, Carmen Branch, *Macrostructure and inferential processing in discourse of aphasic patients*, în *Psychology of Language and Communication*, Vol.3. Nr.2, 1999, p. 5.

⁹ C. M. Seifert, *Content based inferences in text*, în A. C. Graesser & G. H. Bower (Eds.), *Inferences and text comprehension*, New York, Academic Press, 1990, pp. 103-122.

¹⁰ H. K. Ulatowska, & G. S. Olness, *Discourse* în *The MIT encyclopedia of communication disorders* Cambridge, MA, The MIT Press, 2004, pp. 300-302.

¹¹ M. Agar, & J. R. Hobbs, *Interpreting discourse: Coherence and the analysis of ethnographic interview*, în *Discourse Processes*, 5, 1982, p. 7.

¹² *Ibidem*, p.7.

¹³ G. Glosser & T. Deser, *Patterns of discourse production among neurological patients with fluent language disorders*, în *Brain and Language*, 40, 1991, p. 69.

¹⁴ *Ibidem*, p.72.

¹⁵ J. A. Christiansen, *Coherence violations and propositional usage in the narratives of fluent aphasics*, în *Brain and Language*, 51, 1995, pp. 291-317.

¹⁶ R. H. Brookshire and L. E. Nicholas, *Comprehension of Directly and Indirectly Stated Main Ideas and Details in Discourse by Brain-Damaged and Non-Brain-Damaged Listeners*, în *Brain and Language*, 21(1), 1984, pp. 21-36.

¹⁷ *Ibidem*, p.22.

¹⁸ Hiram H. Brownell, Dee Michel, John Powelson, And Howard Gardner, *Surprise But Not Coherence: Sensitivity to Verbal Humor in Right-Hemisphere Patients*, în *Brain and Language*, 18, 1983, pp. 20-27.

pacienți nu dispun de precizie și nu sunt în măsură să extragă rezumate concise dintr-o povestire, ceea ce indică incapacitatea acestora de a aplica în mod constant macroregulile.¹⁹

În ceea ce privește producerea unui discurs, R. Freedman-Stern, H. K. Ulatowska, T. Baker și C. DeLaCoste²⁰ au evidențiat faptul că, perturbarea coerenței poate fi observată numai în cazul afaziilor severe. În narațiuni, coerența este mai degrabă intactă, dar există două aspecte recurente, și anume lipsa de informații și inserarea propozițiilor neînrudite între ele. Mai mult, conform lui Ulatowska și colab.²¹ atât la persoanele care suferă de afazie fluentă, cât și la cele cu afazie non-fluentă conținutul și claritatea au fost constant mai scăzute decât în cazul persoanelor sănătoase. Aceleași autori subliniază faptul că, în cazul narațiunilor, persoanele cu afazie au recunoscut majoritatea temelor importante ale povestirii, dar nu le-au putut dezvolta.²²

1.2. Coeziunea discursului

Coeziunea se produce atunci „când interpretarea unui element prezent în text depinde, parțial sau total, de interpretarea altuia, prezent și el în același text”.²³ Astfel, coeziunea se referă la legătura semantică dintre componentele discursului care se realizează prin elemente lingvistice (metode gramaticale și lexicale), cum ar fi substituția, elipsa etc. Marcatorii discursivi (mărci discursive) sunt cei care sunt responsabili pentru constituirea coeziunii în discursul narativ. Aceștia sunt cuvinte care ajută interlocutorul să înțeleagă informațiile transmise prin propoziții unice²⁴ legând informațiile dintre două propoziții și formând o relație semnificativă între propozițiile aflate în interiorul unui text.²⁵ În cazul în care coeziunea este afectată, comunicarea este perturbată iar interlocutorul cu greu va putea înțelege discursul.

Potrivit autorilor Halliday și Hasan²⁶ coeziunea poate fi analizată prin prisma conectorilor textuali. În această categorie putem include: referința (pronume personale, demonstrative și comparative), substituția (elementul substituit are același proprietăți ca și cel cu care a fost substituit), elipsa (omisiunea unui element), conjuncția precum și markeri lexicali sau substantive. Van Leer și Turkstra²⁷ au afirmat că, pentru a determina coeziunea discursului narativ într-o manieră obiectivă și pentru a analiza menținerea acurateții de către un locutor pe tot parcursul discursului, cercetătorul are menirea de a investiga gradul de coeziune.

2. MATERIAL ȘI METODĂ

2.1. Participant

¹⁹ H. K. Ulatowska, R. Freedman-Stern, A. W. Doyel, S. Macaluso-Haynes, & A. J. North, *Production of narrative discourse in aphasia*, în *Brain and Language*, 19(2), 1983b, p. 332.

²⁰ R. Freedman-Stern, H. K. Ulatowska, T. Baker and C. DeLaCoste, *Disruption of written language in aphasia: A case study*, în *Brain and Language*, 22, 1984, pp. 181-205.

²¹ H. K. Ulatowska, R. Freedman-Stern, A. W. Doyel, S. Macaluso-Haynes, & A. J. North, *Production of narrative discourse in aphasia*, în *Brain and Language*, 19(2), 1983b, pp. 318.

²² *Ibidem*, p. 318.

²³ M. A. K. Halliday & R. Hasan, *Cohesion in English*, London, UK, Longman, 1976, p. 4. Disponibil online: <https://goo.gl/S3AMs6>, accesat: 22 aprilie 2018.

²⁴ *Ibidem*, p. 4.

²⁵ Carl A. Coelho, *Discourse production deficits following traumatic brain injury: A critical review of the recent literature*, în *Aphasiology*, 9:5, 195, p. 419.

²⁶ M. A. K. Halliday, & R. Hasan, *Cohesion in English*. London, Longman, 1976, p. 229. Disponibil online: <https://goo.gl/S3AMs6>, accesat: 22 aprilie 2018.

²⁷ Eva van Leer and Lyn Turkstra, *The effect of elicitation task on discourse coherence and cohesion in adolescents with brain injury*, în *Journal of Communication Disorders*, 32(5), 1999, p. 329.

În vederea realizării acestui studiu s-a recurs la analiza discursului unui pacient afazic vorbitor native de limba română. Pacientul, în vârstă de 71 de ani, monolingv, a suferit un accident vascular cerebral în urmă cu doi ani, fiind diagnosticat cu afazie motorie (afazie Broca). Pentru a păstra anonimatul pacientului, numele acestuia nu va fi dezvăluit.

2.2. Generarea discursului și stimulii folosiți

Pentru efectuarea înregistrărilor, în prima fază, a fost necesar obținerea și semnarea unui consimțământ informat al pacientului. Probele de discurs ale participantului au fost colectate într-o singură sesiune prin folosirea a trei seturi de protocoale, dintre care, în prezentul articol a fost utilizat doar un set, și anume *descrierea unor imagini*. Setul de imagini constă în trei grafice monocrome, fiecare cu un titlu reprezentativ, și anume: *Salvarea unei pisici, Umbrela și Geamul spart*.

2.3. Transcrierea

Probele au fost înregistrate digital iar apoi transcrise verbatim de către autor. Acestea au fost apoi segmentate și analizate din punct de vedere al coerenței și coeziunii textuale.

3. DISCUȚII

Înainte de a porni spre analiza propriu-zisă a discursului afazic, este necesar să definim termenul pe care îl vom mai folosi des în acest articol, și anume „discurs”. Potrivit lui H.G. Widdowson²⁸ *discursul* poate fi văzut atât ca *text* cât și *limbaj în uz*. Persoanele, care percep discursul ca și text, sunt interesate de acele construcții lingvistice care depășesc limitele frazei.²⁹ Astfel, în realizarea analizei discursului se va lua în considerare atât gramatica cât și lingvistica textului, o lingvistică transfrastică influențată de structuralism. Conform structuralismului, textul este alcătuit dintr-o multitudine de fraze caracterizate prin trăsături precum coerență, coeziune etc., analiza acestora fiind efectuată luându-se în considerare trăsăturile amintite precum și acele structuri lingvistice prin care aceste trăsături sunt întruchipate.

Termenul de „analiza discursului” a fost cel mai bine definit de David Crystal, astfel:

“Discourse analysis focuses on the structure of naturally occurring spoken language, as found in such 'discourses' as conversations, interviews, commentaries and speeches.”³⁰

„Analiza discursului se concentrează pe structura limbii vorbite în mod natural, așa cum se regăsește în astfel de "discursuri", cum ar fi conversațiile, interviurile, comentariile și expunerile.” (tr.a.)

Pentru a analiza un discurs, în cazul nostru discurs afazic, este necesar lecturarea acestuia cu o atenție sporită și analizarea limbajului folosit pentru a percepe modul de gândire și de exprimare a interlocutorului, structura discursului precum și limbajul folosit în exprimarea intențiilor comunicative.

Analiza discursului pacientului afazic, am efectuat-o în două etape. În prima instanță analiza s-a realizat în termeni de coerență iar mai apoi în termeni de coeziune.

3.1. Analiza coerenței textuale

Conform afirmațiilor lui Anne Reboul și Jacques Moeschler³¹ coerența este „o noțiune centrală în analiza discursului.” Potrivit aceluiași autori, „ea (coerența) ocupă aici (în analiza discursului), oficial, același rol ca și gramaticalitatea în sintaxă.”³² Un text este coerent dacă și numai dacă respectă regulile de organizare discursivă într-o limbă dată, mai precis, dacă conține mărci lingvistice specifice coerenței. Un text poate fi, de asemenea, considerat

²⁸ H.G. Widdowson, *Discourse Analysis*, New York, Oxford, 2007, p. 86.

²⁹ Sarah Mills, *Discourse*, London, Routledge, 1997, p. 280.

³⁰ David Crystal, *The Cambridge Encyclopaedia of Language*, Cambridge, Cambridge University Press, 1987, p.189.

³¹ Anne Reboul și Jacques Moeschler, *Pragmatica discursului: de la interpretarea enunțului la interpretarea discursului*, trad. Irinel Antoniu, Iași, Institutul European, 2010, p. 55.

³² *Ibidem*, p.55.

coerent dacă organizarea ideilor, care îl alcătuiesc, este una sistematică și logică. Alexandra Ciocîrlan și Radu Drăgulescu³³ definesc coerența ca „o trăsătură de ordin semantic; suita de propoziții trebuie să formeze, din punct de vedere semantic, un complex omogen.”

Coerența depinde de interpretarea enunțurilor dintr-un text dat. Receptorul este cel care decide dacă textul este adecvat sau nu la situația de enunțare. Discursul va fi considerat coerent dacă satisface așteptările, cererile iterate de către receptor.

În discursul pacientului nostru afazic coerența se realizează atât la nivel frastic cât și la nivel transfrastic. Astfel, se poate observa realizarea aproape perfectă a acordurilor gramaticale, cu câteva excepții precum „*pompierii îi chemat*”, „*cineva ca să se dea ajutor*”. Pacientul folosește corect formele pronumelui personal în acuzativ, „*să ajungă la băiat să, să-l deie jos*” iar discursului acestuia este lipsit de greșeli de flexiune.

Timpul verbal cel mai des folosit este prezentul simplu, timp verbal specific descrierilor de imagini. Se poate observa și prezența perfectului compus, formă populară „*o luat*”, „*o venit*” precum și unele expresii populare alcătuite din substantive și un adjective pronominal în genitive., „*tată-so*”, „*mamă-sa*”. Repetiția unor elemente este un alt mijloc de realizare a coerenței la nivel frastic „*Un băiat, cred că, vine acasă, deci vine acasă...*”.

La nivel transfrastic, coerența se realizează prin conjuncții copulative, coordonatoare conclusive și locuțiuni conjuncționale, cum ar fi „*pentru că*”, „*și*”, „*deci*”. Prin utilizarea acestor conectori transfrastici, locutorul consolidează coeziunea unei fraze cu alta, a unei situații cu alta, totodată întărind sau chiar concluzionând cele anunțate anterior.

3.2. Analiza coeziunii textuale

Un text este coeziv dacă și numai dacă conține diferite elemente lingvistice prin care continuitatea și progresia textului sunt asigurate simultan. Pentru o analiză cât mai corectă și concisă a coeziunii textuale, este necesară studierea mărcilor de la nivel gramatical și lexical.

3.2.1 Coeziunea gramaticală se realizează prin factori precum: *referința, elipsa, substituția și conjuncția*.

3.2.1.1. Referința

Potrivit lui Halliday și Hassan³⁴ un text este coeziv dacă și numai dacă conține elemente prin utilizarea (repetarea) cărora se revine asupra unui referent menționat anterior. Acesta se realizează prin pronume (personale, posesive, demonstrative), articole, adjective, adverbe.

„Poziția a treia, *copilul* a ieșit afară și are, are stropii, deci practic plouă, și *copilul* așteaptăehhh, hmm...La patru, *el*, tot *copilul*, merge repede și se plânge că nu are umbrela la,.... că nu știe ce a făcut.”

Astfel, repetarea substantivului „*copilul*” sau înlocuirea acestuia cu pronumele personal „*el*” redă coeziunea textului, deoarece nu am putea înțelege pronumele „*el*” dacă nu ar exista în text substantivul „*copilul*”. Coeziunea este reiterată prin folosirea pronumelui personal în acuzativ.

„.....i-o venit mingea în brațe, și aci, în ultima, o dă înapoi prin geam.”

Prezența adverbilor demonstrative, în cazul nostru „ *aici*”, „*acolo*” precum și a celor nehotărâte „*undeva*”, aparțin conectorilor pragmatici necesari alcătuirii coeziunii textuale.

„*Acei* un...un...jucător de fotbal. E cu mingea. *Acolo* în spate îi spart geamul, când trecu mingea *aicea* tată-so și cu i-o venit mingea în brațe, și *aci*, în ultima, o dă înapoi prin geam.”

„*Aicea* un băiat se pregătește să meargă *undeva* pe timp ploios, cred că afară, și cere de la mamă-sa umbrela, să-i deie umbrela. *Aicea* i-o dat umbrela și *copilu'* se duce, iasă afară din clădire, iasă *undeva* și mamă-sa îi dă umbrela și el arată, indică că merge afară. Poziția a treia, *copilul* a ieșit afară și are, are stropii, deci practic plouă, și *copilul* așteaptă ehhh, hmm...”

³³Alexandra Ciocîrlan, Radu Drăgulescu, *Distorsionări ale comunicării. Cercetări de psiholingvistică*, Cluj Napoca, Casa Cărții de Știință, 2013, p. 24.

³⁴M. A. K Halliday & R. Hasan, *Cohesion in English*, London, UK, Longman, 1976, p. 4. Disponibil online: <https://goo.gl/S3AMs6>, accesat: 22 aprilie 2018.

să-l deie jos, cred că, să-l deie jos.”, „...pompierii îi chemat, pompierii...”, „...cere de la mamă-sa umbrela, să-i deie umbrela.”, „...copilul a ieșit afară și are, are stropii...”, „La cinci o venit, o venit acasă.....”.

• *modificate*: „...să alear..să alerge după, după pisică...”, „...pompierii îi chemat, pompierii.... cred că o fost chemați de...”.

Astfel, „prin repetarea unor elemente, discursul vorbitorului devine mai legat, decurge într-un mod mai logic și este mai ușor de urmărit.”³⁷

3.2.2.2.Sinonimele sunt, de asemenea, folosite de interlocutor, sinonime prin care se realizează coeziunea lexicală: „să-l deie jos = să coboare jos”, „să meargă = se duce”, „arată = indică”.

3.2.2.3.Interesant este de observat faptul că, discursul pacientului afazic conține și o **hiponimie**: *ploaie-fenomen*”

„La cinci o venit, o venit acasă și nu..dată, și a venit.....să ..să comunice cu mamă-sa legat de fenomen, și la șase copilul deja s-o echipat, și -o luat o, prin *ploaie* și s-o echipat cu umbrela, și nu are probleme.”

4. CONCLUZII

În concluzie putem afirma că, deși discursul pacientului nostru afazic conține greșeli la nivel gramatical, precum și greșeli de exprimare, acesta poate fi considerat discurs datorită faptului că întrunește toate caracteristicile specifice și necesare discursului.

BIBLIOGRAPHY

1. Agar, M., & Hobbs, J. R., *Interpreting discourse: Coherence and the analysis of ethnographic interview*, în *Discourse Processes*, 5, 1982, pp. 1-32.

2. Brookshire, R. H. and Nicholas, L. E., *Comprehension of Directly and Indirectly Stated Main Ideas and Details in Discourse by Brain-Damaged and Non-Brain-Damaged Listeners*, în *Brain and Language*, 21(1), 1984, pp. 21-36.

3. Brookshire, R. H., & Nicholas, L. E. (1993a). *Comprehension of narrative discourse by aphasic listeners*, în H. H. Brownwell & Y. Joannette (Eds.), *Narrative discourse in neurologically impaired and normal aging adults*, San Diego, CA, Singular Publishing Group, Inc., pp. 151-170.

4. Brownell, Hiram, H., Michel, Dee, Powelson, John, and Gardner, Howard, *Surprise But Not Coherence: Sensitivity to Verbal Humor in Right-Hemisphere Patients*, în *Brain and Language*, 18, 1983, pp. 20-27.

5. Cameron, Deborah, *Working with spoken discourse*, London, Sage Publications, 2001.

6. Christiansen, J. A., *Coherence violations and propositional usage in the narratives of fluent aphasics*, în *Brain and Language*, 51, 1995, pp. 291–317.

7. Ciocîrlan, Alexandra, Drăgulescu, Radu, *Distorsionări ale comunicării. Cercetări de psiholingvistică*, Cluj Napoca, Casa Cărții de Știință, 2013.

8. Coelho, Carl, A., *Discourse production deficits following traumatic brain injury: A critical review of the recent literature*, în *Aphasiology*, 9:5, 195, pp. 409-429.

³⁷Gramatica limbii române, vol.II, *Enunțul* (tiraj nou, revizuit), București, Editura Academiei Române, 2008, p. 788.

9. Crystal, David, *The Cambridge Encyclopaedia of Language*, Cambridge, Cambridge University Press, 1987.
10. Freedman-Stern R., Ulatowska, H. K., Baker, T and DeLaCoste, C., *Disruption of written language in aphasia: A case study*, în *Brain and Language*, 22, 1984, pp. 181-205.
11. Glosser, G., & Deser, T., *Patterns of discourse production among neurological patients with fluent language disorders*, în *Brain and Language*, 40, 1990, pp. 67 –88.
12. Glosser, G., *Discourse production patterns in neurologically impaired and aged populations*, în H. H. Brownell & Y. Joannette (Eds.), *Narrative discourse in neurologically impaired and normally aging adults*, San Diego, CA, Singular Publishing Group, Inc., 1993, pp. 191-211.
13. *Gramatica limbii române*, vol.II, *Enunțul* (tiraj nou,, revizuit), București, Editura Academiei Române, 2008.
14. Halliday, M. A. K., & Hasan, R., *Cohesion in English*, London, UK, Longman, 1976. Disponibil online: <https://goo.gl/S3AMs6>, accesat: 22 aprilie 2018.
15. Herriman, Jennifer, *Metadiscourse in English and Swedish Non-fiction Texts and their Translations*, în *Nordic Journal of English Studies*, 13(1), 2014, pp. 1-32.
16. Huber, W., *Text comprehension and production in aphasia: Analysis in terms of micro and macrostructure*, în Y. Joannette & H H. Brownell (Eds.), *Discourse ability and brain damage: Theoretical and empirical perspectives*, New York, Springer-Verlag, 1990, pp. 154-179.
17. Mills, Sara, *Discourse*, London and New York, Routledge, 1997.
18. Reboul, Anne și Moeschler, Jacques, *Pragmatica discursului: de la interpretarea enunțului la interpretarea discursului*, trad. Irinel Antoniu, Iași, Institutul European, 2010.
19. Seifert, C. M., *Content based inferences in text*, în A. C. Graesser & G. H. Bower (Eds.), *Inferences and text comprehension*, New York, Academic Press, 1990.
20. Ulatowska, H. K., Allard, L., & Chapman, S. B., *Narrative and procedural discourse in aphasia*, în Y. Joannette & H. H. Brownell (Eds.), *Discourse ability and brain damage: Theoretical and empirical perspectives*, New York, NY, Springer-Verlag, 1990, pp. 180–198.
21. Ulatowska, H. K., Freedman-Stern, R., Doyel, A. W., Macaluso-Haynes, S., & North, A. J., *Production of narrative discourse in aphasia*, în *Brain and Language*, 19(2), 1983b, pp. 317-334.
22. Ulatowska, Hanna, K., Bond, Chapman, Sandra, Johnson, Julene, Branch, Carmen, *Macrostructure and inferential processing in discourse of aphasic patients*, în *Psychology of Language and Communication*, Vol. 3. Nr. 2, 1999, pp. 3-20.
23. Ulatowska, K. Hanna, Olness, Streit, Gloria, *Discourse*, în R. D. Kent (Ed.), *The MIT encyclopedia of communication disorders*, Cambridge, MA, The MIT Press, 2004.
24. Van Dijk, Teun, A., *Macrostructures. An Interdisciplinary Study of Global Structures in Discourse, Interaction, and Cognition*, Hillsdale, New Jersey, Lawrence Erlbaum Associates, Publishers, 1980.
25. Van Leer, Eva and Turkstra, Lyn, *The effect of elicitation task on discourse coherence and cohesion in adolescents with brain injury*, în *Journal of Communication Disorders*, 32(5), 1999, pp. 327-48.
26. Widdowson, G., *Discourse Analysis*, New York, Oxford, 2007.

ANEXĂ

A. Salvarea unei pisici

Un băiat, cred că, vine acasă, deci vine acasă, și de la, de undeva, se urcă un pom, și are la mâna dreaptă, pe o creangă, o pisică și la mâna stângă are o păsărică..no. Țăăă, vine cu cățelu' de la, de la ... și are un cățel să îl ajungă. Mai departe în liniuță are o scară, bicicletă de copii și fetița să...să întinde către pisica, către pisica după. Și aicea doi pompiericu scara.....vror, vror să ajungă la băiat să, să-l deie jos, cred că, să-l deie jos. Și undeva aicea, îi mașina, o mașină de pompieri.

Așa, și de ce credeți că a venit fetița?

Păi, fetița a venit să, să, să alear..să alerge după, după pisică.

Și bărbatul de ce credeți că s-a urcat în copac?

Bărbatu' s-a urcat în copac ca să deie pisica jos.

Așa, și cine a chemat pompierii?

Păi, pompierii îi chemat, pompierii.... cred că o fost chemați de.... cineva ca să se dea ajutor la copil să, să coboare jos.

Credeți că a reușit până la urmă?

Păi, cred că a reușit. Cred că a reușit pentru că trebe să deie la o parte câinele.

B. Umbrela

Aicea un băiat se pregătește să meargă undeva pe timp ploios, cred că afară, și cere de la mamă-sa umbrela, să-i deie umbrela. Aicea i-o dat umbrela și copilu' se duce, iasă afară din clădire, iasă undeva și mamă-sa îi dă umbrela și el arată, indică că merge afară. Poziția a treia, copilul a ieșit afară și are, are stropii, deci practic plouă, și copilul așteaptă ehhh, hmm.. La patru, el, tot copilul, merge repede și se plânge că nu are umbrela la.... că nu știe ce a făcut. La cinci o venit, o venit acasă și nu.....dată, și a venit să.....să comunice cu mamă-sa legat de fenomen, și la șase copilul deja s-o echipat, și-o luat o, un prin ploaie și s-o echipat cu umbrela, și nu are probleme.

C. Geamul spart

Acei un...un...jucător de fotbal. E cu mingea. Acolo în spate îi spart geamu, când trecu mingea aicea tată-so și cu i-o venit mingea în brațe, și aci, în ultima, o dă înapoi prin geam.